

Naar eigen zeggen kon de inzet van "alle middelen waarover het visuele theater beschikt", Brooks vroegere *Tempest*-monteringen al evenmin redde als het kunnen van zijn toenmalige acteurs. Aangezien hij dat theater al jaren geleden de rug heeft toegekeerd, verbaast het niemand dat, na zoveel andere stukken, ook *La Tempête* zich afspeelt in een 'lege ruimte'. Dit keer (vormgeving : Chloé Obolensky) neemt die de proporties aan van een rechthoek roestkleurig zand waarin de aanwezigheid van één enkele rotsblok niet alleen het beeld oproept van het eiland zelve, maar ook fungeert als een soort nog vereenvoudigd citaat van die Zen-tuin in Kyoto. De kostuums waarin de acteurs de ruimte bevolken, zijn gestileerd : vaag Elisabethaans voor de edelen, hiëratisch Afrikaans voor Prospero, kleurrijk oosters voor de geesten en vrij alledaags voor de clowns die, naarmate ze zich meer koningen gaan wanen, letterlijk verdwijnen onder kilometers brokaat en het kostuum valoriseren tot wat het eigenlijk is : een element van het spel. Daarmee is het woord gevallen : "A play is play". Die constatering waarmee Brook in 1968, zijn werk *The Empty Space* beëindigde, wordt in *La Tempête* meer dan ooit geconcretiseerd. Het spel is dat van

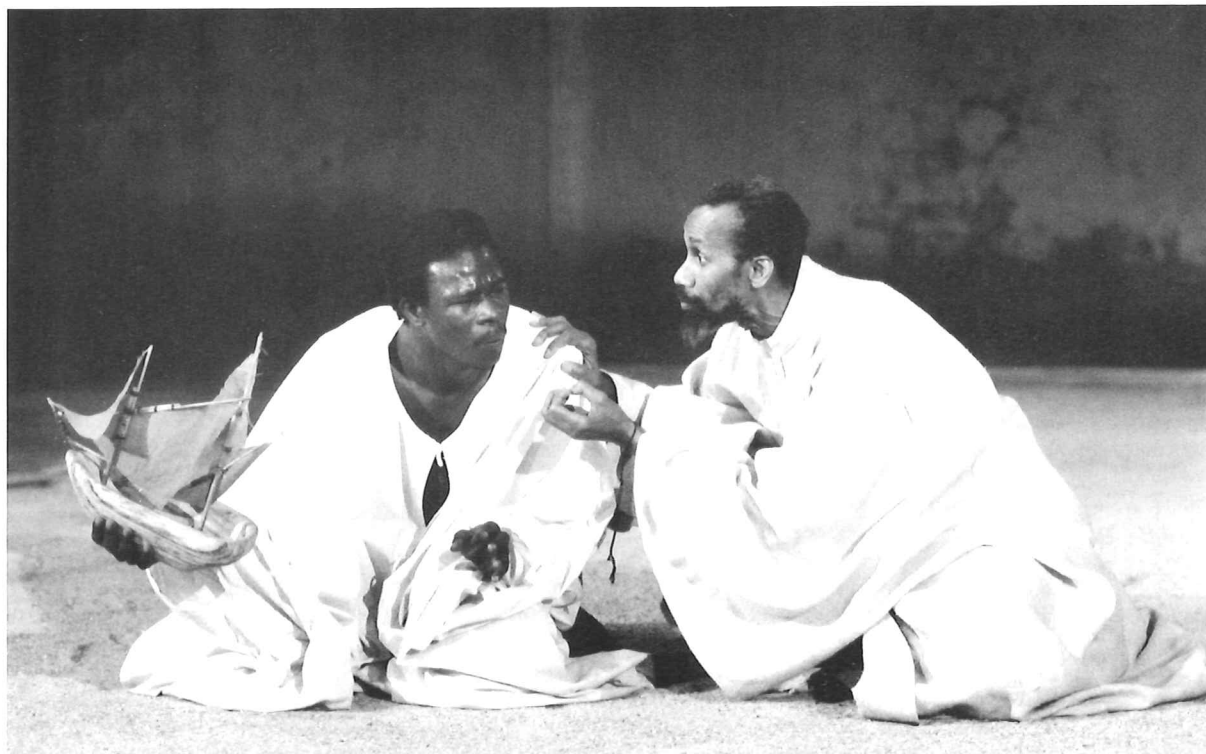
een kind : even direct, even vanzelfsprekend en even ernstig, want gebonden aan zeer strenge regels, aan afspraken. "Ik ben een geest en jij zag me niet". Zolang die conventie wordt nageleefd, is alles mogelijk : een palmblad kan een bos worden, een bamboestok een mast, een kartonnen doos een spelonk. Dat al de daarbij gebruikte elementen en technieken - "onzichtbare" knechten, specifieke kledingsstukken, inzet van een ondersteunend tweemansorkest (snaar- en slaginstrumenten), "bevrozen" van poses, lazzi, charges,...) naar hun oorsprong (Notheater, Chinese opera, Balinese dans, Commedia...) kunnen worden gecatalogiseerd, doet uiteindelijk weinig ter zake. Brooks middelen komen, net als zijn acteurs, van overal ter wereld. Zijn theater is er een dat van elk stuk aanspoelend wrakhout vlijmscherpe pijlen maakt die regelrecht afvliegen op hun enige doel : het logische vertellen van een verhaal, het aldus illustreren van een gedachte.

Als er in dit theater al sprake is van magie, dan is het toverwoord "authenticiteit". Alles moet echt zijn. Van de acteur over de stok en de steen tot en met het publiek. Anders missen de pijlen hun doel. De theatrale illusie wordt hier niet gewekt door oogver-

blinding, ze is geen kwestie van trucs, ze heeft geen boodschap aan rookgordijnen. Ze steunt enkelen alleen op de actieve medeplichtigheid van de toeschouwer. Geenszins op zijn goeder-tieren. Van hem wordt niet verwacht dat hij doet alsof. Hij moet meedoen. Meespelen. Anders is hij een flauwe, een zeur, een spelbreker.

In dat licht gezien, gaat Brook met Prospero's slotmonoloog wel heel ver. Mijlen verder allicht dan het "afscheid van de scène" waarvoor die tekst zo dikwijls werd versleten. Oordeel zelf : Prospero heeft zijn magie opgegeven. Ariel is vrij. Niet omgekeerd. Uit de beslissing de toverstok in zee te gooien, volgt de bevrijding van de geest. En het aanvaarden van de beperking. Acteur Kouyaté legt zijn mantels af, die van hertog, die van Prospero. Alle vellen worden afgepeld. Het spel is uit. De conventies moeten worden opgeheven. Kouyaté gaat erbij zitten. Hij richt zich tot het publiek : zien jullie nu ook maar af van de magie die in dit theater haar werk deed, dan kan ik, die jullie dienaar ben geweest, gaan waar de wind mij heenvoert. En gaan jullie dan naar buiten, de straat op. De wereld in. Als volwassenen.

Rud Vanden Nest.

La Tempête (Théâtre des Bouffes du Nord) Foto G. Abegg